זון אויפגאנג — 7.21
זון אונטערגאנג — 5.1

די איינציקע אייטום
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וויטער:
קלאר און קילער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 216. Winnipeg, Wednesday Nov. 5, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מיטוואך, יד׳ חשון, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
NOV 11 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

רעפובליקאנער אדמיניסטראציע געשלאָגן אין די וואלן

דעמאָקראטן וועלן ווארשיינלאך קאנטראלירן הויז און סענאט

״פראָהיבישאָן קריגט א שווערן קלאפּ אין די וואלן. — סאוט ווערט צוריק סאליד פאר דעמאָקראטן

רוזוועלט און לעימאן דערוויילט מיט גרעסטער מאיאָריטעט אין דער געשיכטע פון ניו-יארק

לויט די ידיעות וואס זיינען ביז היינט אז זייערע האפענונגען זיינען ניט בארעכטיקט געווארן, און זיי זיינען אויך פארפלייצט געווארן פון דער דעמאָקראטישער בארן, בארמיטער זשורנאליסט, וועלכער איז געווען סאציאליסטישער קאנדידאט אין׳ם טעאטער דיסטריקט פון ניו־יארק, ווערט באריכטעט, אז ער האט געקראָגן וויינינק שטימע מצד די ווייל־ער אין פרי באזאיטיקט געווארן פון״ם ״ריים״.

אידישע קאנדידאטן דערוויילט

ניו־יארק, נאוו. 5 (איטא). — הער־בערט לעמאן, אידישער קאנדידאט פאר וויצע־גאווערנאר פון ניו־יארק פון דער דעמאָקראטישער פארטיי, איז אין דיעבדיקע וואלן ווידערדערוויילט געווארן צו זיין פאסטן מיט א ריזיקער מערהייט.

די פאלגנדיקע אידישע קאנגרעסלייט זיינען דערוויילט געווארן אין ניו־יארק: עמנואל סעלער, דזשאזעף מייערסאן, סעמועל דיקשטיין, וועליאם סיראוויטש, לואיס בראדסקי, סאל. בלום, — אלע דעמאָקראטן.

אין ניו־דזשווערסי איז דערוויילט געווארן קאנגרעסמאן אייזעק באכראך, רעפּובליקאנער; אין מאסאטשוועטס — קאנגרעסמאן דייוויד גאָלדשטיין, דעמאָקראט; אין אילינאי — קאנגרעסמאן אדאלף סאנבאם, דעמאָקראט; אין קאליפאָרניע — קאנגרעסמאן פראנ קאהען, רעפּובליקאנער.

דערוויל זיינען נאך ניט באקאנט די רעזולטאטן אין אלע אידישע וואלן־קרייזן, וואו עס זיינען געווען אידישע קאנדידאטן אין זייערע האפענונגען זיינען ניט בארעכטיקט געווארן, און זיי זיינען אויך פארפלייצט געווארן פון דער דעמאָקראטישער בארן, בארמיטער זשורנאליסט, וועלכער איז געווען סאציאליסטישער קאנדידאט אין׳ם טעאטער דיסטריקט פון ניו־יארק, ווערט באריכטעט, אז ער האט געקראָגן וויינינק שטימע מצד די ווייל־ער אין פרי באזאיטיקט געווארן פון״ם ״ריים״.

אידישע קאנדידאטן דערוויילט

ניו־יארק, נאוו. 5 (איטא). — הער־בערט לעמאן, אידישער קאנדידאט פאר וויצע־גאווערנאר פון ניו־יארק פון דער דעמאָקראטישער פארטיי, איז אין דיעבדיקע וואלן וידערדערוויילט געווארן צו זיין פאסטן מיט א ריזיקער מערהייט.

די פאלגנדיקע אידישע קאנגרעסלייט זיינען דערוויילט געווארן אין ניו־יארק: עמנואל סעלער, דזשאזעף מייערסאן, סעמועל דיקשטיין, וועליאם סיראוויטש, לואיס בראדסקי, סאל. בלום, — אלע דעמאָקראטן.

אין ניו־דזשווערסי איז דערוויילט געווארן קאנגרעסמאן אייזעק באכראך, רעפּובליקאנער; אין מאסאטשוועטס — קאנגרעסמאן דייוויד גאָלדשטיין, דעמאָקראט; אין אילינאי — קאנגרעסמאן אדאלף סאנבאם, דעמאָקראט; אין קאליפאָרניע — קאנגרעסמאן פראנ קאהען, רעפּובליקאנער.

דערוויל זיינען נאך ניט באקאנט די רעזולטאטן אין אלע אידישע וואלן־קרייזן, וואו עס זיינען געווען אידישע קאנדידאטן

בריטישע רעגירונג געווינט אין קרי־טישער אָפּשטימונג מיט קליינער מערהייט פון 31 שטימען

לינקע שטיצן מאקדאָנאלדן קעגן קאָנסערוואטיווער אטאקע

לאָנדאן, נאוו. 5. — די ארבעטער רע־גירונג האט דורכגעמאכט בשלום די ערשטע קריטישע אָפּשטימונג פון דער סעסיע, אבער בלויז מיט דער קליינער מער־הייט פון 31 שטימען.

עס האט זיך געהאנדלט וועגן דעם קאנ־סערוואטיוון אמענדמענט צו דער רעדע פון טראָן, אין וועלכן די רעגירונג ווערט פארדאמט פאר ניט אנגעפעגן קיין געהערי־קע מיטלען קעגן דער ארבעטסלאָזיקייט. דער אמענדמענט איז געשלאָגן געווארן מיט 281 שטימען צו 250.

די ליבעראלן האבן באשלאָסן צוריקצו־האלטן זיך פון שטימען, אבער דאָך האבן פינף ליבעראלן, איינשליסנדיק סער דזש. סיימאָן, געשטימט קעגן דער רעגירונג, בעת אנדערע פיר ליבעראלן האבן גע־שטימט מיט איר. די מיטגלידער פון׳ם לינקן פליגל פון דער ארבעטער פארטיי האבן געשטימט די רעגירונג.

פאר דער אָפּשטימונג האט לאיד דזשאָרדזש שארף קריטיקירט די רעגירונג, אבער ער האט צוגעגעבן, אז ער קאן ניט שטימען דעם קאָנסערוואטיוון אמענדמענט, ווייל די ליבעראלן וויל־ן דערווייל וואַרטן און זעען די רעזולטאטן פון דער רעגירונג מ׳טארבעטערשאפט מיט די ליבעראלן אין

רעגירונג פון עסטרייך אנטוואפנט סאָציאליסטן

וואפן ביי סאָציאליסטישן שוץ־בונד קאָנפיסקירט בעת פאשיס־טישער היימוועהר פארבלייבט באוואפנט

ווין, עסטרייך, נאוו. 5. — פונקט ערב די אלגעמיינע וואלן, האט די עסטרייכער רעגירונג אנגעהויבן איבערפאלן די סאציאליסטישע הויפּט־קווארטירן, קאנפיסקי־רנדיק די וואפן און אמוניציע פון״ם סאָ־ציאליסטישן שוץ־בונד.

פאליציסטן, פארשטארקט פון סאלדאטן און ישאנדארמען פון דער פראוויניץ, זיי־נען געבטן פרי קאָפּאלן דעם סאָציאליס־טישן אכטעטשיק קלוב און א צאָל אנדער־ע סאָציאליסטישע זאמל־פלעצער איבער גאנץ עסטרייך. לעצטן אונטן האט די רע־גירונג אנאנסירט, אז זי האט ביז איצט אין די איבערפאלן פארכאפּט 40 מאשין־ן ביקסן, 500 טויזנט קוגלן און פיר טויזנט ביקסן; רעוואָלווערן, גראנאטן און א. וו.

די סאָציאליסטן פּראָטעסטירן קעגן דער אנטוואפענונג אין דער עסטרייכישער פאר־דער פאשיסטישער היימוועהר, ווי זיי זאגן, טיי.

היטלעריסטן סטראשען מיט קאָסטאר־אויל

בערלין, נאוו. 5. — דער פאשיסטישער פירער, יאזעף געבלס, האט אויף א פאר־זאמלונג פון זיינע אנהייגער דערקלערט, אז זאָל דער פאשיסטישער פארטיי בעלי־נען צו פארבאָ די מאכט און ער זאָל פארנעמען דעם פאסטן פון איינרן מיניס־טער, וועט ער איינפירן די איטאליענישע פאשיסטישע קאסטאר־אויל אין דאָס־אנדלונג פאר רעדאקטארן וואס זיינען ניט גינסטיק צו דער נאציאָנאל־סאָציאליסטישער פאר־טיי.

עקס-קייזער איז בריטהארציק אויף אויסדרוקן פון סימפאטיע, אבער קארג אויפ׳ן סענט

בערלין, אקט. 5. — דער דייטשער עקס־קייזער ווילהעלם, וועלכער ווערט נאך איצט פארערבנט פאר׳ן ריישסבו־מעגשן פון דייטשלאנד, איז געווען טיף בעגרירט פון דער גרויסער מינעו קאטאס־ראפע אין אלסאַרף. וואו הונדערטער ארבעטער לעבנס זיינען אויסגעלאָשן גע־ווארן. די סימפאטיע זיינע האט ער אויסגעדריקט אין א באמבאסטישן בריוו צום מעיאר פון אלסאַרף.

פון נאנצן פארארימטן דייטשלאנד קומען איצט אן באדייטנדיקע סומען געלט פאר די ארימע פאמיליעס, וואס האבן פארלאָרן זייערע שפּייז־געבער אין דער קאטאסטראפע. דעם עקס־קייזער בריוו איז געווען אן א סענט געלט.

בלויז צו איין פאמיליע האט ער גע־שיקט געלט, — א נאנצע פינף־דאָלאָרדי־קע מטבע אויף אמעריקאנער געלט. די דאזיקע פאמיליע פון אן ארימען מיינער האט פארלאָרן אין׳ם אומגליק א זון, דער זיבעטער, אין דער פאמיליע, וואס איז געווען דעם עקס־קייזערס א ״קווא־טער״, — ווען ווילהעלם איז געווען קייז־ער, האט ער דערמוטיקט דעם געבורט פון אינגלאך, סאָלדאטן פאר דער ארמיי, צו־גאנדריק צו זיין אליין ״קוואטער״ פאר יערן זיבעטן אינגל אין איין פאמיליע.

היינט פארזאמלונג אין תפארת ישראל שול

די ליידיס אקזילערי פון תפארת ישראל שול, האלט אָפּ א פארזאמלונג היינט, 8 אוונט אין שול.

היימאן דערקלערט זיך פאר דעם, אז די שטאָט זאָל איבער־נעמען דעם טראמווי סיסטעם

מארקוס היימאן, קאנדידאט פון דער אינדעפּענדענט לייבאר פארטיי, פאר מע־יאר, האט אין זיין ערשטער קאמפּיין רע־דע בעכטן ביינאכט דערקלערט, אז ער איז צו גונסטן אז די שטאָט זאָל איבערנעמען די סטרייט ריילוויי סיסטעם.

״זינט 1918 האט ער געזאגט, האבן זיך די פרייזן אויף סטרום קאר טיקעטס זעקס מאָל געענדערט און אין פינף פאלן זיינען די פרייזן געענדערט געווארן צו גונסטן דער קאמפּאני. די לעצטע ענדע־רונג האט איינגאנצן איינגאירט די פאדע־רונגען פון די ארבעטער״.

מזל־טוב

מר. און מרס. מ. שאליט, אמאליקע הינע תושבים, איצט אין לאָס־אנדזשע־לעס, קאל., אנאנסירן די חתונה פון זיי־ערי טאכטער דאָרא־ווערא פאר מר. יש־ראל י. בערניק.

שפאנישער פילאָזאָף טויט

סאנטיאגא, שפאניע, נאוו. 5. — אר־מאר דואיוואל, באריטער שפאנישער פי־לאָזאָף און פילאָזאָף, איז דאָ געשטאָרבן פון א הארץ אטאקע אין עלטער פון 56 יאר

רומענישער גלח לאָזט איבער ירושה פארן קרן־קימת

טשערנאָוויץ, נאוו. 5 (איטא). — דער רומענישער גלח, וואסיל איסאָפּעסקו, וועל־כער איז דאָ לעצטנס געשטאָרבן, האט אר־בערגלאָזט א ירושה. פאר דעם אידישן נאציאָנאל־אָפּנד.

דער גלח איז געווען א גרויסער אונ־טערשטיצער פון׳ם ציוניזם, פלעגט זייער שטארק ארויסטרעטן קעגן די כוליגאנישע קוזיסטן און האט געפּרעדיקט קאָאָפּעראָ־ציע מיט די אידן.

כוליגאנעס באפאלן רעדאקציע פון ״נאש פשעגלאנד״

וואַרשע, נאוו. 5 (איטא). — אומבאַ־קאנטע כוליגאנעס זיינען באפאלן די רע־דאקציע פון דער אידיש־פוילישער צייטונג ״נאש פשעגלאנד״ און האבן דאָרט צע־בראָכן די פענסטער און געמאכט אנדערע שאדן.

די כוליגאנעס זיינען אנטלאָפן איידער די פּאָליציי איז אנגעקומען און זיי ווערן איצט ארומגעזוכט. די רעדאקציע ווערט איצט באוואכט פון פּאָליציי.

1 מיידל געטויט צווייטע פאר־וואונדעט פון מוטערס מצבה

אסבורי, דייטשלאנד, נאוו. 4. — עני ראזמיער, 16 יאר אלט, איז דער׳הרג׳עט געווארן און איר פריינדין, פעני שלעגל, 18 יאר אלט, איז ערנסט פארוואונדעט געווארן, ווען זיי האבן נעכטן גלייזיג בלומען אויפ׳ן קבר פון ענים מוטער. א דריי הונדערט פונטיקע מצבה איז אויף זיי ארויפגעפאלן.

פסוקים פון ביבל ווערן געלייענט ווערן אין ארקאנזאס שולן

ליטל־ראק, ארק., נאוו. 5.— די ווייל־ער פון ארקאנזאס האבן אין נעכטיקע וואלן גוטגעהייסן דעם געזעץ וואס איז געגומען געווארן צו אן אפשטימונג, אז אין די שול־ן פון׳ם שטאט זאָלן יעדן טאג געלייענט ווערן פסוקים פון ביבל.

קומענדן זונטאג גרויסע פּראָטעסט פארזאמלונג

דער קאָמיטעט וועלכער איז אויסגער־וויילט געווארן זונטאג, נאוו. דעם 2טן, אויף דער פאלקס־קאנפערענץ פאר ארץ ישראל, אויף וועלכער עס איז געווען אנ־וועזנד פארשטייער פון די מערסטע אר־גאניזאציעס פון וויניפּעג, אויסצוארבע־טן פּלענער פאר׳ן פּראָטעסט קעגן דער ענגלישער רעגירונג צוליב איר לעצטן ״ווייסן פאפּיר״ — האט מאנטאג אוונט אויף זיין ערשטער זיצונג באשלאָסן: אראנזשירן א גראנדיעזן פּראָטעסט־מי־טינג דעם קומענדיקן זונטאג אין איינעם פון די גרעסטע זאלן אין שטאט, אויף וועלכן עס וועלן אויסגעטרעטן פּראָמינענ־טע פארשטייער פון דער אידישער באַ־פעלקערונג אויסצודריקן זייער פּראָטעסט און אנטריינג אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע אטאקעס אויף דער באלפור דע־קלאראציע.

עס זיינען אנגעצייכנט געווארן פלע־נער אויף דורכצופירן אן אקציע אויף א גרויסן מאסשטאב פארן אידישן נאציאָ־נאל פאנד וועלכע זאָל אנגעמען די פארם פון א פאלקס־ציילונג, דורך וועל־כער יעדע פערזאן פון דער אידישער באַ־פעלקערונג אין וויניפּעג וועט האבן א מעגלאכקייט אויסצודריקן זיין פּראָטעסט קעגן די אטאקעס פון דער ענגלישער רע־גירונג אויף דער ליבעראלער אינסטיטו־ציע פון׳ם קרן קימת.

דער פלאַץ פון דער פּראָטעסט פאר־זאמלונג וועט אנאנסירט ווערן אין צייט.

געוועזענער מאָונטעד פּאָליציסט ווערט גע׳משפט פאר מארד אין דאפין

דאפין, מאַנ., נאוו. 5. — דזשאזעף פירס, געוועזענער קאנסטייבל פון דער מאסקאטשעוואנער אָפּטיילונג פון דער ראיאל קענעדיען מאונטער פּאָליס, ווערט דאָ איצט פּראָצעסירט פאר׳ן געשווארע־נעם ענריכט אויף קלאגע פון דער־מארדן מרס. סאפי לייט, פון איפּסוויטש, מאוט דאקאטא, ביים פיקניק געהאלטן אין ראבלין, מאַנ., סעפּט. 1טן.

ווען דער פּראָצעס האט זיך געעפנט נעכטן, האט פירט דערקלערט זיך ״ניט שולדיק״.

קאָנסטייבל קולסאָן, אן עדות פון דער קרוין, האט דערציילט, אז ער מיט פירטן זיינען געווען אין די גרעניצן פון מאָניטאָ־בא אָן א דערלויבעניש אין דעם טאג פון דער טראגעדיע. אז זיי האבן געטרונקען דאן א סך בראנפן און ביר, און אז זיי האבן זיך געשפּילט אין שיסן אין ציל יע־נעם טאג.

ע. דזש. לייט, דער מאן פון דער דער־מארדעטער פרוי, איז געווען דער צוויי־טער עדות, און ער האט דערציילט ווי די טראגעדיע האט פּאסירט בעת ער האט זיך אָפּגעקערט אויף א ווייל־ע. ער האט דער־הערט א שאס, און ווען ער איז געקומען צו לויפן, האט ער געזעען זיין פרוי ליגן א פארוואונדעטע, און פירט איז געשטאַ־נען דערביי, ווען ער האט געפרעגט ביי איר ווער האט זי געשאָסן, האט זי אנגע־וויזן אויף פירטן.

נאך א צאָל עדות זיינען אויסגעהערט געווארן. דער פּראָצעס ווערט היינט פאר־געזעצט.

באנדיטן באראן בן היגע דראָג סטאָר; קריגן ארויס בלויז $6.50

דריי יונגעלייט, איינער באוואפנט מיט א רעוואָלווער, זיינען נעכטן, ארום 3 ביי־טאג, איבערגעפאלן די דראג סטאר פון טאָס. פעלנווין, 251 וואס סטריט, עלמ־וואוד. האבן געבונדן דעם איינגעמיטער מיט א שטריק און האבן געזוכט דאס געלט וואס זיי האבן געפינגען אין דער קאסע, — א סך־הכל פון $6.50. — און זיי זיי־נען אנטלאָפן.

מר. פעלנווין איז געווען אליין אין סטאר ווען די דריי יונגעלייט זיינען אריין אין געבעטן א נעטראנק. בעת ער האט זיך אָפּגעקערט צו מאכן פאר זיי דעם סאָדע־וואסער, איז איינער פון די דריי צוגע־נאנגען, און ציינדיק אים א רעוואָלווער האט ער אים געהייסן נאָכגעלאָזן. ער האט אים אָפּגעפירט אין דעם הינטערשטן צי־מער, וואו ער איז געבונדן געווארן און האט געקראָגן א באפעל צו ליגן רואיג אויפ׳ן דיל. די באנדיטן האבן דערנאך גע־טאן זייער ווייטערדיקע ארבעט אן שטע־רונג.

די באנדיטן, ווערט פארשטאנען, זיינען אנטלאָפן צופוס. ביז אבער מר. פעלנווין איז געלונגען לויז צו ווערן און איינלאדן די פּאָליציי אין שוין פון זיי קיין שפּור ניט געווען.

מאן געפונען אין א ברענענדיקן היי־זעל מיט אן איבערגעשניטענעם האלז שטארבט פון די וואונדן

איינער קאן דעם מאן ניט קענען אינ׳ם גאָלף דיסטריקט, און מען ווייס ניט, צו דאס איז געווען א פאל פון מארד, אדער זעלבסטמארד.

ווינטער זריעה אין קרים פארגרעסערט לנבי לעצטן יאר

מאסקווע, נאוו. 5 (איטא). — די פאר־זייאונג פון ווינטער תבואה אין די אידי־שע קאָלאָניעס אין קרים איז דאס יאר פארגרעסערט געווארן אויף 60 פּראָצענט אין פארגלייך מיט לעצטן יאר, לויט א באריכט פון קאמזעט. בעת לעצטן יאר איז פארזייט געווארן 66 טויזנט פוד אויף 592 העקטאר, איז דאס יאר פארזייט גע־ווארן 111 טויזנט פוד אויף איבער 867 העקטאר.

זאָגט אז ארבעטסלאָזיקייט איצט איז ניט אזוי שלעכט ווי אין 1921

טאראנטא, נאוו. 11. — די איצטיקע ארבעטסלאָזיקייט איז ניט אזוי שלעכט ווי דער קריזיס פון 1921. — האָ דער־קלערט ה. סי. האדסאן, גענעראל סר־פּעראינטענדענט פאר דער אנטעריא אָפּ־טייליונג פון ״עמפּלאיטמענט סערוויס״ פון קאנאדע. דערצו איז די לאגע איצט בעסער דערמיט, וואס עס זיינען דא מער מיטלען ארויסצוהעלפן זיי אין דעם משך פון׳ם קומענדיקן ווינטער.

קיינמאל פריער האט נאך ניט פּאסירט האט מר. האדסאן געזאגט, אז די גע־זעלשאפטלאכע מיינונג און די רעגירונ־גען זאָלן זיי אזוי באזאָרגט פאר׳ן גורל פון די ארבעטסלאָזע. די מיטלען וואס וועל־רען אנגענומען פון דער פעדעראלער און די פּראָווינציעלע רעגירונגען, צוזאַ־מען מיט די מוניציפּאליטעטן, דארפן פארזיכערן די ארבעטסלאָזע, אז אלץ וואו ער איז געשטארבן ניט קומענדיק צו זיך.

ווינטער זריעה אין קרים פארגרעסערט לנבי לעצטן יאר

מאסקווע, נאוו. 5 (איטא). — די פאר־זייאונג פון ווינטער תבואה אין די אידי־שע קאָלאָניעס אין קרים איז דאס יאר פארגרעסערט געווארן אויף 60 פּראָצענט אין פארגלייך מיט לעצטן יאר, לויט א באריכט פון קאמזעט. בעת לעצטן יאר איז פארזייט געווארן 66 טויזנט פוד אויף 592 העקטאר, איז דאס יאר פארזייט גע־ווארן 111 טויזנט פוד אויף איבער 867 העקטאר.

אנב - אורחא

פון מארק

אונזערע ניו־יארקער געסט און מיר

אפשר זיינען מיר קליינשטעטלדיקע, וואס מיר טראגן די רענצלאך פאר אונזערע ניו־יארקער געסט, נייען הערן זייערע לעק־ציעס און טיילן זיי אויס כיבודים,— ניו־יארקער טוען עס אוודע ניט . . .

מיילא, קאנען מיר די דאזיקע ״חרפה״ פון קליינשטעטלדיקייט פארטראגן. מיר האבן זיך ניט וואס צו שעמען מיט אונ־זער רעספּעקט פאר תורה.

און, אין דעה אונטערשטער שורה, ווייס איך גאר ניט, ווער עס כאפּט דא א גרע־סערע מציאה, — זיי צי מיר.

איך רייד דא נאטירלאך ווענן די אמת׳ע חשוב׳ע געסט׳ וואס האבן באמת גרויסע פארדינסטן פאר׳ן אידישן לעבן, — אט ווי, למשל, ה. לייוויץ וועלכער פארברייטנגט איצט צווישן אונז.

וואס זיי קריגן ארויס פון אונז אין באמת א קליינקייט לגבי דעם וואס מיר געניסן פון זיי.

ווע זא הייכער באאמטער פלעגט אמאל דארפן דורכפאר׳ן א רוסיש שטעטל, פלעגט מען מוזן אויסקערן די נאסן. ווען די באַ־אמטע וואלטן אפּט דורכגעפאארן איבער די שטעטלאך, וואלטן אפשר די נאסן שטענ־דיק געווען ריין . . .

לכבוד אונזערע חשוב׳ע ניו־יארקער געסט קערן מיר דא אונזערע נאסן. א דאנק זעייר דירעקטן אדרעס אומדירעקטן איינ־פלוס שאפט זיך ביי אונז א מער קולטו־רעלע אטמאספערע.

און מיר זיינען דאך קליינשטעטלדיקע, — אונזער קליינשטעטלדיקער באדן איז אין דער הייזוויכט פרוכטבארער, ווי די מיט שטיין איינגעקאוועטע נאסן פון דער גרוי־סער שטאט . . .

* * *

און איך פיל זיך אפּט ווי א אומערלא־כער סוחר, — מיר נעמען א סך מער פון אונזערע חשוב׳ע ניו־יארקער געסט, ווי מיר באצאלן זיי.

/ און מיין איינדרוק איז, אז מיר וואלטן געקאנט באצאלן זיי א סך א בעסערן און ווירדיקערן פרייז, ווען, אנשאנס כבוד, צאָלן מיר זיי מיט מער ממשות׳דיקע ווערטן, — מיט קענענדיקערן השפּעה.

איך מיין אט וואס:

מיר היטן אזוי זייער כבוד, אז מיר האבן מורא אפילו נעבן די לייכטסטע אנ־צוהערעניש, אז ווי ס׳איז אונזער איינ־דרוק, קאנען מיר זיי אריינהעלפן מיט אונזערן השפּעה, — עס זאָל ניט אויסזעען חלילה ווי א פּחיתת הכבוד פאר זיי.

מיר זיינען פשוט ניט אפּנהארציק מיט אונזערע געסט, און דערפון פארלירן זיי זייער שכר פאר דער גייסטיקער אטמאס־פערע, וואס זיי ברייגנען אהער.

* * *

ווען מיר וואלטן נעוואגט צו זיין אפּנ־הארציק, וואלטן מיר זיי געזאגט:

״רבותי! אט, ווי איר זעט, שטריינגען מיר זיך אן מיט אונזערע זייער שאנערע כחות צו שאפן ביי אונז א אידיש קולטו־רעל לעבן, — א גרויסן דאנק אייך, וואס איר העלפט אונז.

״מיר ליידן אבער ניט פון׳ם ״פאסרי־לעווטע קאמפּלעקס״. מיר וויסן, אז ס׳איז דא א ברייטע וועלט הינטער אונזער קליינ־שטעטל. און מיר וויסן, אז אונזער גאנ־צע ארבעט איז קיין אויסגעבלאזענע איי־ניט ווערט, אויב מיר וועלן בלייבן אליין.

״פארוואס זשע האט איר, אונזערע דערווייטלטע און גאנס געבענשטע, פאר־קליבן זיך אויף אייער פארנאס און פאר־מאכט אייערע אויגן אויף דעם וואס טוט זיך ביי אייך אונטער די פיס?

״פארוואס פארשווענדערט איר אייערע נעכט אין דער קרענקלאכער אטמאספערע פון ראיאל קאפּע, אייערע טעג שלאפן איר אויס דעם ״משאר אין אין די בין־השמשות׳ן שאפן איר אומשטערבלאכע מאנומענטן פאר זיך, — מאנומענטן וואס וועלן באלד פארשאטן ווערן מיט דן זאמדן פון׳ם וויסטן מדבר וואס רינגלט אייך ארום?

״פארוואס זייט איר אזוי אָפּגעריסן פון׳ם לעבן פאר וועלכן איר שאפט באמת גרויסע ווערק, און זעט ניט, אז דער בארן פאר די ווערק זאָל באפרוכטבערט ווערן?

״פארוואס קוקט איר בלויז ווייט, ווייט, פון׳ם שפּיץ פון פארנאס, און זעט אין דער פראוויינץ, בעת הארט ארום אייך איז אזא גדוסע מדבר?

* * *

״וואס, — ביי אונז איז דאס לעבן גע־מיטלאכער, די באדינונגען בעסערע?

״אבער מיר שיסן אויף די מויערן פון עס־הארצות בלויז מיט פייל־און־בויגן, — אונזערע כחות זיינען זייער באשריינקט. איר פארמאכט דאך ריזיקע קאנאלן, טור־זענטער פון זיי, און איר וואלט מיט זיי נעדארפט קאנען איינברעכן די שטארק־סטע פעסטונגען.

״ווען יעדער איינער פון אייך שיקט בלויז זיינע איינענע קינדער אין די אידי־שע שולן, וואלטן די אידישע שולן ביי אייך נעהאט א סך מער ווי די פאר טור־זענטע קינדער וואס זיי האבן איצט.

״ווען יעדער איינער פון אייך וואלט כאטש פינף פון זיינע שכנים באקערט, וואלט איר געווארן א ריזיקער כח. — און איר וואלט אפשר ניט נעדארפט האלטן וויניפּעג פאר א מעלקעדיקער בחמה, און איר וואלט ניט נעדארפט אָפּעלירן צו אונז אז מיר זאָלן אייך העלפן ראטעווען א שלום־עליכם שול פון אונטערגאנג״. . .

* * *

ווען מיר וואלטן געוואגט, וואלטן מיר דאס אין א סך אנדערע זאכן, וואס האבן זיך אנגעקליבן ביי אונז אויפ׳ן האר־צן געזאגט.

עס וואלט ביי אונז אראפּ א שטיין פון הארצן, — אין מיר וואלטן זיך דערפילט ערלאכער אין׳ם בעסער:

מיר וואלטן געפילט, אז מיר נארן ניט אָפּ אונזערע חשוב׳ע, ליבע געסט, אז מיר באצאלן זיי מיט א גוטער, ניט אָפּגעריבע־נער מטבע פאר׳ן גוטס וואס זיי טוען אונז פארוואס זאָלן מיר טאקע ניט וואגן?..

דעמאָקראטן וועלן ווארשיינלאך קאנטראלירן הויז און סענאט

״פּראָהיבישאָן קריגט א שווערן קלאפּ אין די וואלן. — סאוט ווערט צוריק סאליד פאר דעמאָקראטן

רוזוועלט און לעימאן דערוויילט מיט גרעסטער מאיאָריטעט אין דער געשיכטע פון ניו-יארק

לויט די ידיעות וואס זיינען ביז היינט פרי אנגעקומען פון די נעכטיקע וואלן אין די פאראייניקטע שטאטן, זעט עס אויס, אז די רעפּובליקאנער ארמיינסטסנס וועגן דער גרינדלאך געשלאגן געווארן. אז זי וועט פאר די קומענדיקע צוויי יאר מוזן ארבעטן מיט א דעמאָקראטישער מערהייט אין הויז אז אפשר אויף אין סענאט.

פון 187 באשטימטע ביז היינט פרי וואל־קריזן האבן די דעמאָקראטן געווארן נעמען 125 פּלעצער צו 61 פאר די רעפּובלי־קאנער. די ״סאוט״, וואס איז איינגעבראכן געווארן פון די רעפּובליקאנער אין די לעצטע פרעזידענט וואל׳ן, איז ווידער גע־ווען סאליד דעמאָקראטיש.

א שווערן קלאפּ האט קאנטיק אויף גע־קראָגן ״פּראָהיבישן״. א גרויסע צאָל ״נאסע״ קאנדידאטן זיינען דערוויילט גע־ווארן, אין איינעם שטאטן האט מען אין א רעפערענדום געשטימט קעגן דעם 18טן אמענדמענט.

אינ׳ם שטאט ניו־יארק האבן די דעמאָ־קראטן אָפּגעהאלטן גוואלדיקע זיגן. ניט נאר די שטאָט ניו־יארק אליין, נאר אפילו די פּראָווינץ, וואס איז געוויינלאך רעפּובּ־ליקאניש, האט דאס מאל געגעבן א מער־הייט פאר די דעמאָקראטישע שטאטס־קאנדידאטן. גאָווערנאר פרענקלין רוזוועלט האט געקראָגן די גרעסטע מערהייט אין דער געשיכטע פון ניו־יארק, — ארום 700 טויזנט שטימען. אויף וויצע־גאווערנאר, הערבערט לעהמאן — אין ניו־יארק־ווילל־ען־ווארן מיט א מערהייט פון 624 טויזנט שטימען איבער זיין רעפּובליקאנישן אָפּנ־נענט.

די ערשטע באריכטן דערציילן וויניק וועגן דעם, ווי די סאָציאליסטן האבן אויס־נעמאכט אין די וואלן. עס זעט אבער אויס

בריטישע רעגירונג געווינט אין קרי־טישער אָפּשטימונג מיט קליינער מערהייט פון 31 שטימען

לינקע שטיצן מאקדאָנאלדן קעגן קאָנסערוואטיווער אטאקע

לאָנדאן, נאוו. 5. — די ארבעטער רע־גירונג האט דורכגעמאכט בשלום די ער־שטע קריטישע אָפּשטימונג פון דער סע־סיע, אבער בלויז מיט דער קליינער מער־הייט פון 31 שטימען.

עס האט זיך געהאנדלט וועגן דעם קאנ־סערוואטיוון אמענדמענט צו דער רעדע פון טראָן, אין וועלכן די רעגירונג ווערט פארדאמט פאר ניט אנגעפעגן קיין געהערי־קע מיטלען קעגן דער ארבעטסלאָזיקייט. דער אמענדמענט איז געשלאָגן געווארן מיט 281 שטימען צו 250.

די ליבעראלן האבן באשלאָסן צוריקצו־האלטן זיך פון שטימען, אבער דאָך האבן פינף ליבעראלן, איינשליסנדיק סער דזש. סיימאָן, געשטימט קעגן דער רעגירונג, בעת אנדערע פיר ליבעראלן האבן גע־שטימט מיט איר. די מיטגלידער פון׳ם לינקן פליגל פון דער ארבעטער פארטיי האבן געשטיצט די רעגירונג.

פאר דער אָפּשטימונג האט לאיד דזשאָרדזש שארף קריטיקירט די רעגירונג, אבער ער האט צוגעגעבן, אז ער קאן ניט שטימען דעם קאָנסערוואטיוון אמענדמענט, ווייל די ליבעראלן וויל־ן דערווייל וואַרטן און זעען די רעזולטאטן פון דער רעגירונג מ׳טארבעטערשאפט מיט די ליבעראלן אין

רומענישע סטודענטן גע־ווארנט צו האלטן זיך רואיק

בוקארעסט, נאוו. 5 (איטא).— א וואר־נונג צו די סטודענטן, אז זיי זאָלן ניט לאָזן זיך אויסצונוצן פון פּאָליטיקער וואס העצען זיי צו נאכן דעמאָנסטראציעס, איז היינט געמאכט געווארן פון׳ם רעקטאר פון׳ם הינן אוניווערסיטעט, יאַרגא, בעת דער עפענונג פון׳ם אוניווערסיטעט יאר, וואס איז געפייערט געווארן אין דער אנוועזנ־הייט פון׳ם פרעמיער און אנדערע שטאטס לייט.

פראָפ. יארגא האט געווארנט, אז די סטודענטן וואס וועלן זיך באטייליקן אין נאסן דעמאָנסטראציעס וועלן אויסגע־שלאָסן ווערן פון די אוניווערסיטעטן.

דאָקטער אין ברוקלין אנגעקלאגט פון מארדן אן אלטן מאן

ברוקלין, נ. י., נאוו. 5. — דאָקטער ראיאל קענעדיען מאונטער פּאָליס, ווערט דא איצט פּראָצעסירט פאר׳ן געשווארע־נעם ענריכט אויף קלאגע פון דער־מארדן מרס. סאפי לייט, פון איפּסוויטש, מאוט דאקאטא, ביים פיקניק געהאלטן אין ראבלין, מאַנ., סעפּט. 1טן.

ווען דער פּראָצעס האט זיך געעפנט נעכטן, האט פירט דערקלערט זיך ״ניט שולדיק״.

קאָנסטייבל קולסאָן, אן עדות פון דער קרוין, האט דערציילט, אז ער מיט פירטן זיינען געווען אין די גרעניצן פון מאָניטאָ־בא אָן א דערלויבעניש אין דעם טאג פון דער טראגעדיע, אז זיי האבן געטרונקען דאן א סך בראנפן און ביר, און אז זיי האבן זיך געשפּילט אין שיסן אין ציל יע־נעם טאג.

ע. דזש. לייט, דער מאן פון דער דער־מארדעטער פרוי, איז געווען דער צווייטער עדות, און ער האט דערציילט ווי די טראגעדיע האט פּאסירט בעת ער האט זיך אָפּגעקערט אויף א ווייל־ע. ער האט דער־הערט א שאס, און ווען ער איז געקומען צו לויפן, האט ער געזעען זיין פרוי ליגן א פארוואונדעטע, און פירט איז געשטאַ־נען דערביי, ווען ער האט געפרעגט ביי איר ווער האט זי געשאָסן, האט זי אנגע־וויזן אויף פירטן.

נאך א צאָל עדות זיינען אויסגעהערט געווארן. דער פּראָצעס ווערט היינט פאר־געזעצט.

געוועזענער מאָונטעד פּאָליציסט ווערט גע׳משפט פאר מארד אין דאפין

דאפין, מאַנ., נאוו. 5. — דזשאזעף פירס, געוועזענער קאנסטייבל פון דער מאסקאטשעוואנער אָפּטיילונג פון דער ראיאל קענעדיען מאונטער פּאָליס, ווערט דא איצט פּראָצעסירט פאר׳ן געשווארע־נעם ענריכט אויף קלאגע פון דער־מארדן מרס. סאפי לייט, פון איפּסוויטש, מאוט דאקאטא, ביים פיקניק געהאלטן אין ראבלין, מאַנ., סעפּט. 1טן.

ווען דער פּראָצעס האט זיך געעפנט נעכטן, האט פירט דערקלערט זיך ״ניט שולדיק״.

קאָנסטייבל קולסאָן, אן עדות פון דער קרוין, האט דערציילט, אז ער מיט פירטן זיינען געווען אין די גרעניצן פון מאָניטאָ־בא אָן א דערלויבעניש